

Spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima

Marko Jurčić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Odsjek za pedagogiju

Sažetak

U središtu ovoga rada su pitanja i potrebe partnerstva škole i obitelji. U teorijskom dijelu prikazane su neke akademske spoznaje i promišljanja partnerstva roditelja i učitelja, u empirijskome dijelu su prikazane konceptualne osnove istraživanja, a u zadnjem poglavlju se prezentiraju nalazi istraživanja o spremnosti roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima i interpretacija rezultata.

Rezultati istraživanja pružaju uvid u povezanost spremnosti roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima sa stupnjem njihova obrazovanja, dobi i spolom djeteta. Visokoobrazovani roditelji su spremniji sudjelovati u razrednim i školskim aktivnostima spram roditelja s osnovnom i srednjom školom. Sukladno drugoj hipotezi, ne postoji statistički značajna razlika među ispitanicima s obzirom na spol djeteta. Utvrđeno je da su roditelji djece 7. razreda spremniji sudjelovati u razrednim i školskim aktivnostima negoli roditelji djece 3. razreda. U ispitivanje je uključeno 1050 roditelja učenika 3. i 7. razreda iz sedam zagrebačkih osnovnih škola.

Vrijednost rezultata istraživanja ogleda se u mogućnostima zadržavanja i daljeg razvijanja spremnosti roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima, jer je to put koji vodi stvaranju optimalnih situacija za suradnju roditelja i učitelja po modelu odgojnoga partnerstva i napuštanje njihove formalne suradnje (površne i pojednostavljene), temeljene na četiri roditeljska sastanka i mjesečnim informativnim razgovorima.

Ključne riječi: partnerstvo škole i obitelji, učitelji, roditelji, razredne i školske aktivnosti.

1. Uvod

U međuodnosu škole i obitelji moguće je zapaziti mnogo površnih i pojednostavljenih pristupa suradnji, koji se najčešće temelje na *modelu formalne suradnje*, bez jasno istaknutih ciljeva, zadaća i sadržaja, pa je opća slika o školi (životu i radu škole) roditeljima često nejasna (Jurčić, 2007). Uz takav model roditelji surađuju s učiteljima s vrlo uskim interesom – usmjerenim na obrazovanje svoga djeteta (Jurić, 2004), a njihova zainteresiranost za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima je samo prividna.

Nužno je mijenjati model formalne suradnje, prema kojemu su obitelj i škola dva odvojena svijeta, u *model partnerstva* (Maleš, 2004). U namjeri ostvarivanja profesionalnih zadataka partnerstva škole i obitelji, odnosno učitelja i roditelja, nužno je zainteresiranost roditelja za napredovanje djeteta u školi povezati s njihovom spremnošću za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima. U takvu pristupu nužno je da pedagoški djelatnici škole (ravnatelj, stručni suradnici i učitelji), u svom školskom i nastavnom kurikulumu, putem znanstvene pedagoške metodologije i temeljem akademskih spoznaja i osobnog iskustva, utvr-

de odgovarajuće koncepcije odnosa s roditeljima, tj. one koje su usmjerene na razvijanje integriteta škole i obitelji (Jurić, 2004). To se ponajprije odnosi na: ponudu kreativnoga i otvorenog programa suradnje (uvažavajući roditeljeve sposobnosti); redovito uključivanje roditelja u donošenje odluka; objašnjavanje administrativnih odluka kako bi se potaknulo roditelje da racionalno reaguju na njih; komunikaciju s roditeljima (u području očekivanja i uloge odgovornosti); spremnost za pronalaženje načina i postupaka za rješavanje problema (jer se mora imati na umu da partnerstvo u sebi nosi probleme); postavljanje optimalnih očekivanja i slično (Kolak, 2006).

2. Jedinstvo interesa roditelja za napredovanje djeteta i njihove spremnosti za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima

Značenje partnerstva škole i obitelji nužno je sagledavati u složenosti vremena u kojemu živimo. Nameće se potreba razvoja partnerstva roditelja i pedagoških djelatnika škole, temeljenog na ravnopravnosti u njihovu zajedničkom odgoju i obrazovanju djece/učenika. Ravnopravnost podrazumijeva podjednak status učitelja i roditelja u odgoju i obrazovanju djeteta/učenika, uz međusobni dijalog i pretpostavku da u taj zajednički pothvat (partnerstvo) svatko sa svoje strane donosi različito, ali istovrijedno iskustvo i stručnost sukladno kompetencijama (Jurčić, 2005). Učestala komunikacija s učiteljima, pokazivanje interesa za djetetove školske obveze, učinkovita angažiranost u razrednim i školskim aktivnostima, pozitivan stav prema školi, realna očekivanja glede djetetovih postignuća... temeljni su čimbenici koji pomažu djetetu da uspije u školi i izvan škole (prema Masselam i Marcus, 1990; u Eccles i Harold, 1993).

Učinkovito partnerstvo škole i obitelji pretpostavka je učinkovitosti škole u odgoju i obrazovanju učenika koje se ne ogleda samo u školskim brojčanim pokazateljima (postotak odličnih, vrlo dobrih... učenika), nego i u zadovoljstvu roditelja odgojem i obrazovanjem djeteta što se temelji na predviđanjima daljega razvoja partnerstva. Ako je zadovoljstvo roditelja odgojem i obrazovanje dje-

teta u školi nejasno ili slabo, slaba je i motivacija za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima. Motivacija ovisi i o percepciji vlastite uspješnosti u razrednim ili školskim aktivnostima, o percepciji osobnog utjecaja na postignuće, osobnoga i zajedničkog cilja u odgoju i obrazovanju djeteta te o percepciji uspjeha postavljenih ciljeva.

Kvaliteta partnerstva škole i obitelji mijenja kvalitetu odgoja i obrazovanja u školi i stvara pretpostavke za inoviranje rada škole. Osim širega okvira odgojnoga partnerstva roditelja i škole, u koji se uvrštava kvaliteta rada škole, ono se u užem smislu odnosi na promjenu shvaćanja funkcije učenja i poučavanja i njihova odnosa u obitelji i školi. Jedan od temeljnih elemenata međudnosa roditelja i učitelja, koji karakterizira njihovo partnerstvo, jest međusobna potpora u razumijevanju djetetova/učenicova razvoja, u sposobnosti da se djeci/učenicima pristupa u skladu s njihovim razvojnim kapacitetima, da se opaža i potiče njihov način (stil) učenja te da se potiče pozitivan odnos prema školi (Flitner, 2005).

U promišljanju i oblikovanju programa partnerstva s roditeljima pedagoški djelatnici škole moraju polaziti od sadržaja, metoda i oblika rada koji čine preduvjete za aktivno uključivanje roditelja u život i rad škole. Aktivno uključivanje roditelja u život i rad škole – pri čemu su vođeni jedinstvom interesa za napredovanje djeteta u školi i spremnošću za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima – omogućuje im bolji uvid u ulogu škole u razvoju djeteta, bolji uvid u moguću dopunu svojih odgojnih kompetencija s kompetencijama učitelja i bolji uvid u ideje u pronalaženju učinkovitih rješenja u pogledu odgojnih postupaka u obiteljskom domu (Jurčić, 2005). Nadalje, sudjelujući u razrednim i školskim aktivnostima roditelj će bolje razumjeti ulogu učitelja u odgoju i obrazovanju djeteta, manje će ih optuživati, dijelit će s njima odgovornost u postignuću i ponašanju djeteta, bolje će razumjeti djetetove mogućnosti, povećat će svoje samopouzdanje, biti zadovoljniji ulogom roditeljstva, odavat će veće priznanje uspjehu djeteta i uspjesima škole i slično (La Froge, 1999; Pawell, 1989, prema Jonesu i Ignelziu, 2000).

Spremnost roditelja da se *ostvari* u razrednim i školskim aktivnostima (projektima, proslavama,

priredbama, sportskim susretima, izletima učenika i roditelja, kvizovima, okruglim stolovima, volonterstvu, sponzorstvu i slično), uglavnom se temelji na iskustvu. Prihvaćanje konkretnih razrednih i/ili školskih aktivnosti roditelj može doživjeti s nelagodom, ako se smatra manje sposobnim zbog nedostatka iskustva. Razumije se, pedagoški djelatnici škole moraju imati razumijevanja za različitosti među roditeljima, i s obzirom na njihovu struku i afinitete te im nuditi razredne i/ili školske aktivnosti u skladu s njihovim sposobnostima i afinitetima (Jones i Ignelzi, 2000). Uz pomoć i podršku pedagoških djelatnika, uz izražavanje prihvaćenosti i jačanje roditeljeva doživljaja važnosti sudjelovanja, nelagoda postupno nestaje, a iskustvo i afirmacija rastu. Češćim sudjelovanjem u razrednim i/ili školskim aktivnostima roditelji poboljšavaju svoje vještine i ubrzavaju razvoj novih i zanimljivih ideja te se više angažiraju u aktivnosti korisnima učiteljima, učenicima i njima samima. Razumije se, svako novo iskustvo u razrednim i školskim aktivnostima pomaže roditeljima unaprijediti i pojačati odgojno djelovanje u obiteljskom domu (Wlodowski i Jaynes, 1990). Tijekom sudjelovanja roditelja u razrednim i školskim aktivnostima nužno je uočiti stupanj njihova (oskudnog) pedagoškog znanja, podizati njihovu pedagošku kulturu kroz program pedagoškoga obrazovanja roditelja, činiti kompromis u komunikaciji te stvarati novo zajedničko polazište za zajedničku odgojnu djelatnost (Jull, 1995; Rychen, 2004; Howe, 2002). Pri postavljanju novoga zajedničkoga polazišta za zajedničku odgojnu djelatnost potreban je razgovor koji treba teći u ugodnom i podržavajućem ozračju, uz međusobno povjerenje i iskrenost (u granicama profesionalnosti).

Mnogi roditelji, uz dobro vođenje i usmjerenje, žele sudjelovati u razrednim i školskim aktivnostima. U trenutku kad roditelji pokažu spremnost za sudjelovanje u nekoj od ponuđenih razrednih i/ili školskih aktivnosti, učitelj/razrednik mora biti spreman za: zajedničku podjelu općih zadataka, zajedničko odlučivanje o tome kojim će se redom obavljati pojedina aktivnost, zajedničko utvrđivanje smjera izvršavanja, osiguranje pretpostavki da se zajedničkim naporima postignu konkretni zajednički ciljevi sasvim određene ak-

tivnosti, odnosno pretvoriti plan u djelo (Staničić, 1996; Jones i Ignelzi, 2000; Armstrong, 2001). Na putu pretvaranja plana u djelo roditelji i učitelji/razrednici razmjenjuju informacije i savjete, međusobno se potiču i kritički raspravljaju o idejama i aktivnostima. Međusobno informiranje, savjetovanje, poticanje i kritičko raspravljanje o idejama i aktivnostima, kao značajan preduvjet njihovu konstruktivnome zajedničkom radu, uvodi roditelje i učitelja/razrednika u odgojnu zajednicu u kojoj oni zajedno raspravljaju o neodvojivim interesima roditelja za napredovanje djeteta od spremnosti za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima te model partnerstva temelje na jedinstvu tih interesa. Takva koncepcija omogućuje roditeljima da utječu na život i rad škole te da se sami aktivno uključuju, dajući pritom svoj prilog kvalitetnijem životu i radu škole. No, takva ih koncepcija istodobno čini odgovornima za rezultate u odgojnoj zajednici (Maleš, 2004).

U zbilji odgojne zajednice važno je paziti na granice odgojnoga partnerstva. Katkad je teško shvatiti gdje su granice partnerstva roditelja i učitelja/razrednika. Partnerstvo roditelja i razrednika je nužno, među ostalim, temeljiti na shvaćanju *granice* u kompetenciji preko koje roditelj ili učitelj/razrednik ne smije prijeći. Nadalje, partnerstvo roditelja i učitelja/razrednika nužno je temeljiti i na kompromisu, samokontroli i međusobnoj kontroli, trudu u traženju zajedničkih rješenja, izbjegavanju sukoba, podizanju organizacijske, kreativne i djelotvorne razine odgojnoga djelovanja u obitelji i školi... (Gossen i Anderson, 1996; Jull, 1995).

Shvaćanje školskoga života i rada aktivnim sudjelovanjem u razrednim i/ili školskim aktivnostima pomaže roditeljima razvijati partnerstvo s učiteljem/razrednikom (Maeroff, 1989). Valja istaknuti da je trajno aktualiziranje sadržaja partnerstva s roditeljima jedini ozbiljni pristup definiranju uloga roditelja i pedagoških djelatnika škole u odgoju i obrazovanju djeteta. Partnerstvo roditelja i pedagoških djelatnika škole je nesumnjivo rezultat višeg stupnja razvoja škole i nastojanja da se u njoj odražava ishod zajedničkog rada učitelja, učenika i roditelja.

3. Empirijski pristup problemu istraživanja

3. 1. Predmet, cilj, zadaci, hipoteze istraživanja

Predmet istraživanja je spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima određena stupnjem njihova obrazovanja, spolom i dobi djeteta.

Cilj istraživanja je ispitati spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima, te utvrditi povezanost njihove spremnosti za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima sa stupnjem obrazovanja, spolom i dob djeteta.

Zadaci istraživanja su: Odrediti analizom varijabli temeljni konstrukt "spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima"; dijagnosticirati trenutnu spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima; utvrditi faktorsku strukturu čestica u anketnom listu te utvrditi glavne učinke s obzirom na obrazovnu strukturu roditelja, na spol i dob djeteta te učinke njihove interakcije prema dobivenoj latentnoj dimenziji "spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima"; utvrditi konstruktnu valjanost upitnika formiranog na temelju latentnih dimenzija te utvrditi pouzdanost upitnika.

Hipoteze

Polazna hipoteza: Spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim školskim aktivnostima povezano je s njihovim stupnjem obrazovanja, spolom i dobi djeteta.

H1. Očekuje se učinak roditeljeva stupnja obrazovanja na njihovu spremnost za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima pri čemu bi roditelji s nižim stupnjem obrazovanja bili spremniji sudjelovati u razrednim i školskim aktivnostima negoli visokoobrazovani roditelji. Obrazovaniji roditelji više znaju o radu škole, češće ih se bira u školska upravna tijela. Zbog svoje profesionalne "zauzetosti" manje se uključuju u razredne i školske aktivnosti negoli roditelji nižega stupnja obrazovanja (Maeroff, 1989).

H2. Ne očekuje se učinak spola djeteta na spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i škol-

skim aktivnostima. Praksa upućuje na činjenicu da su roditelji dječaka i roditelji djevojčica podjednako nazočni u razrednim i školskim aktivnostima.

H3. Očekuje se učinak dobi djeteta na spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima pri čemu bi roditelji mlađe djece bili spremniji sudjelovati u razrednim i školskim aktivnostima. Roditelji učenika razredne nastave, dakle roditelji mlađih učenika, više se trude u školskim aktivnostima, pokazuju veći interes za rad organiziranih školskih aktivnosti, osjećaju obvezu i više su motivirani za uključivanje u školske aktivnosti (Wlodkowski i Jaynes, 1990).

3. 2. Metoda

Istraživanje je neeksperimentalno korelacijsko. U istraživanju je primijenjena metoda anketiranja. Ispitivanje je provedeno u rujnu i listopadu 2005. godine.

3. 3. Uzorak

U radu je korišten prigodni stratificirani uzorak (slojeviti uzorak). U ispitivanje je uključeno 1050 roditelja učenika 3. i 7. razreda iz sedam zagrebačkih osnovnih škola. U ispitivanje su uključeni svi roditelji učenika trećega i sedmoga razreda, kao postojeće razredne cjeline (da se ne naruši prirodnost situacije).

3. 4. Operacionalizacija varijabli

Varijable koje su mjerile konstrukt "spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima" intervalnoga su tipa, izražene na Likertovoj ljestvici, s vrijednostima od potpunoga slaganja, dvije tvrdnje, do potpunoga neslaganja, dvije tvrdnje, te s jednom srednjom neutralnom tvrdnjom. Varijable su oblikovane kao tvrdnje na skali od 1 do 5, u verziji 18 u inverziji 3 varijable.

3. 5. Instrument

Prikupljanje podataka provedeno je anketnim listom. Pri formiranju anketnoga lista preuzete su čestice izvorne forme iz "Upitnika za roditelje" F. Oswalda (1989) i čestice, također izvorne forme, iz "Upitnika za učenike i roditelje" autora V. Jurića (1989). Sačinjen je instrument od 21 tvrdnje za ispitivanje spremnosti roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima.

3. 6. Provedba anketiranja

Za istraživanje je dobiveno dopuštenje ravnateljica škola. Ispitivanje je provedeno u rujnu i listopada 2005. godine, a proveli su ga stručni suradnici – pedagozi na roditeljskim sastancima. Anketiranje roditelja je provedeno na roditeljskim sastancima (76%). Roditelji, koji nisu nazočili roditeljskom sastanku u omotnici su dobili anketu na kućnu adresu, koju su također u omotnici vratili, njih 15%, dok se 9% roditelja nije odazvalo anketiranju.

4. Rezultati i rasprava o rezultatima

4. 1. Faktorska analiza i konstruktna valjanost instrumenta

Prije provedbe faktorske analize ispitano je jesu li podaci anketnoga lista adekvatni za provedbu analize te su korišteni Kaiser-Meyer-Olkinov (KMO) test i Bartlettov test sfericiteta.

TABLICA 1. PODOBNOST MATRICE INTERKORELACIJE

Kaiser-Meyer-Olkinov test podobnosti		0,87
Bartlettov test sfericiteta	Približni hi-kvadrat	2839
	Df	450
	p < 0,05	

Na temelju dobivene vrijednosti (KMO testa podobnosti) od 0,87 može se zaključiti da je matrica korelacija varijabli mjernog instrumenta podobna za provedbu faktorizacije.

Također je korišten i Bartlettov test sfericiteta. Izračunata vrijednost pokazala se statistički značajnom ($\chi=2839$; $p < 0,05$) te se uz rizik od 5% može zaključiti da matrica korelacija sadrži značajne korelacije zbog čega je moguće primijeniti faktor-sku analizu.

TABLICA 2. UKUPNA OBJAŠNJENA VARIJANCA

Inicijalni karakteristični korijeni			
faktor	total	% varijance	kumulativni %
1	1,18	11,82	51,67

Tablica 2 prikazuje inicijalno stanje nakon ekstrakcije latentnih korijena komponentnom analizom, količinu objašnjene varijance, a prikazan je i postotak varijance i kumulativni postotak objašnjen faktorom. Ta nam je metoda poslužila kao redukcija faktora u analizi zajedničkih faktora.

TABLICA 3. PRIKAZ STANJA KOMUNALITETA

Ekstrahirani komunalitet		
total	% varijance	kumulativni %
1,18	11,82	51,67

Tablica 3 prikazuje stanje komunaliteta, odnosno latentne korijene združenog faktora nakon komponentne analize.

TABLICA 4. PRIKAZ PRERASPODJELE VARIJANCE

Rotirani komunalitet		
total	% varijance	kumulativni %
2,28	22,80	51,70

U tablici 4 je prikazana preraspodjela varijance nakon varimax ortogonalne rotacije. Radi što lakše interpretacije faktora primijenjena je rotacija čiji je cilj i krajnji učinak rotacijom faktorske matrice redistribuirati varijance iz prvih komponenti. Kao metoda rotacije primijenjena je ortogonalna ili pravokutna rotacija pri čemu faktor ostaje nepovezan odnosno nekoreliran, a kao pristup je korišten VARIMAX pristup (kriterij).

TABLICA 5. ROTIRANA FAKTORSKA STRUKTURA “SPREMNOST RODITELJA ZA SUDJELOVANJE U RAZREDNIM I ŠKOLSKIM AKTIVNOSTIMA”

Varijable	Faktor	
	1	Spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima
P 12. Smatram korisnim da roditelji sudjeluju u opskrbi razreda potrebnim potrošnim materijalima (bojama, papirom...).	-0,104	0,80
P 5. Spreman/spremna sam sudjelovati u uređenju učionice, primjerice bojanje zidova i slično.	0,226	0,72
P 13. Pomagao/pomagala bih učitelju/učiteljici u izradi nastavnih pomagala.	0,222	0,72
P 4. Sudjelovao/sudjelovala bih u prodaji učeničkih radova ili sličnoj akciji u kojoj bi prihod išao za potrebe škole.	0,374	0,60
P 14. Dobra suradnja sa školom pomaže mi u usklađivanju odgojnoga djelovanja obitelji i škole.	0,345	0,55
P 9. Moje se dijete osjeća sigurnijim kad primijeti da rado sudjelujem u razrednim/školskim aktivnostima.	0,329	0,48
P 6. Sudjelovao/sudjelovala bih u športskim natjecanjima organiziranim u školi.	0,421	0,47
P 7. Rado bih sudjelovao/sudjelovala, na primjer, u školskom kvizu, okruglom stolu...	0,232	0,46
P 21 Rado sudjelujem u pripremi razrednih/školskih priredbi.	0,276	0,45

Faktor “spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima” najviše determinira u varijablama P 12., P 5. i P 13. Primjerice, u varijabli P 12. iznosi 64%, zajedničke varijance, također je nešto više od pola zajedničke varijance objašnjeno imenovanim faktorom u varijablama P 5. i P 13. (51,84%).

Na temelju mjernih izraza (tablica 4 i tablica 5) može se zaključiti da je postavljena hipoteza potvrđena. Faktor je imenovan na temelju faktorskog opterećenja (saturacije) čestica koje determiniraju faktor: “spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima”. Dakle, konstruktivnu valjanost instrumenta može se smatrati mjerom praktične korisnosti u mjerenju konstrukta “spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima”.

4. 2. Pouzdanost instrumenta

Pouzdanost instrumenta, čije su varijable uključene u faktor, provjeravana je Cronbachov alfa koeficijentom pouzdanosti.

TABLICA 6. ZBROJ ČESTICA

Cronbach alfa	Broj čestica
0,828	14

Tablica 6 pokazuje da skala “spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima” ima dobru pouzdanost.

TABLICA 7. UKUPNI PODACI

Varijable	X (ako se makne)	Sd (ako se makne)	Korelacija čestica-total	R ²	Cronbach alfa koeficijent (ako se makne)
P 2.	21,85	50,756	0,462	0,339	0,818
P 1.	21,92	51,174	0,504	0,364	0,814
P 10.	21,00	49,065	0,463	0,241	0,819
P 20.	21,21	49,165	0,484	0,247	0,818
P 18.	21,23	49,115	0,469	0,273	0,819
P 12.	21,86	49,552	0,442	0,306	0,821
P 5.	21,78	46,954	0,601	0,430	0,803
P 13.	21,76	47,919	0,592	0,410	0,804
P 4.	21,97	48,427	0,589	0,391	0,805
P 14.	22,35	50,841	0,531	0,325	0,812
P 9.	22,09	49,737	0,474	0,235	0,817
P 6.	21,54	48,426	0,519	0,300	0,812
P 7.	22,11	49,637	0,464	0,245	0,813
P 21.	21,09	49,537	0,574	0,335	0,807

S obzirom na veličine dobivenih alfa koeficijenta, koje se kreću u rasponu od 0,81 do 0,83, unutar je konzistencija korištenih varijabli dobra. Za pouzdanost su važne korelacije, odnosno interkorelacije varijabli koje su ušle u analizu, pri čemu su, kako vidimo u tablici 7, korelacije visoke i pozitivne. Dakako, to ukazuje na zaključak da bi ponovljenim ispitivanjem dobili iste ili slične podatke.

TABLICA 8. UKUPNA VARIJANCA

		Faktor	Ukupno objašnjena varijanca
spol	muški	1	51,26 %
	ženski	1	52,47 %
dob	III. razred	1	47,65 %
	VII. razred	1	54,97 %

Upitnik kroz subuzorke (roditelji dječaka i djevojčica; roditelji djece 3. i 7. razreda) u faktorskoj analizi zadržava faktor "spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim/školskim aktivnostima", a objašnjiva se varijanca faktora kreće između 47,65% i 54,97%.

TABLICA 9. CROMBACH ALFA – POUZDANOST

		Spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima
UKUPNO		0,66
spol	muški	0,66
	ženski	0,66
dob	3 razred	0,65
	7 razred	0,67

Tablica 9 pokazuje da se ukupna pouzdanost subskala upitnika kreće između $a = 0,66$ i $a = 0,67$. Cronbach alfa je prihvatljiva.

4. 3. Spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima

U pojašnjenju spremnosti roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima nužni su rezultati istraživanja i podaci koji opisuju, odnosno razvrstavaju roditeljsku spremnost ostvariti u razrednim i školskim aktivnostima s obzirom na stupanj obrazovanja, spol i dob djeteta.

4. 3. 1. Spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima s obzirom na stupanj obrazovanja

TABLICA 10. ZNAČAJNOST NA SUBSKALI "SPREMNOST RODITELJA ZA SUDJELOVANJE U RAZREDNIM I ŠKOLSKIM AKTIVNOSTIMA"

Source	Suma kvadrata	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	19,513(a)	11	1,77	5,46	0,00
Intercept	3929,923	1	3929,92	12099,89	0,00
spol	0,044	1	0,04	0,14	0,71
dob	11,738	1	11,74	36,14	0,00
obrazovanje	0,773	2	0,39	1,19	0,30

TABLICA 11. PODACI S OBZIROM NA STRUKTURU OBRAZOVANJA RODITELJA

Osnovna škola						Srednja škola					VŠŠ, VSS, Mr. Dr.				
SŠA	N	min.	max.	X	Sd	N	min.	max.	X	Sd	N	min.	max.	X	Sd
	100	1,29	4,3	2,59	0,6	718	1	4,43	2,60	0,58	182	1	4,4	2,62	0,58

Analiza obrazovne strukture roditelja ukazuje (tablica 10 i tablica 11) da su visokoobrazovani roditelji spremniji sudjelovati u razrednim i školskim aktivnostima negoli roditelji s nižim stupnjem obrazovanja. Čini se da stupanj obrazovanja roditelja nije bitan u spremnosti za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima. Podaci ne potvrđuju postavljenu hipotezu, a ona glasi: "Očekuje se učinak roditeljeva stupnja obrazovanja na njihovu spremnost za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima pri čemu bi roditelji s nižim stupnjem

obrazovanja bili spremniji sudjelovati u razrednim i školskim aktivnostima u odnosu na visoko obrazovane roditelje".

Autor Maeroff tvrdi da se visokoobrazovani roditelji, zbog svoje profesionalne zauzetosti, manje uključuju u razredne i školske aktivnosti negoli roditelji nižega stupnja obrazovanja (1989). Takvu tvrdnju ovo istraživanje nije potvrdilo. Ipak, analizom dobivenih vrijednosti može se zapaziti da obrazovaniji roditelji u odgojnom partnerstvu sa školom pokazuju veći interes za napredovanje dje-

teta negoli za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima. No, vide korist za razvoj djeteta od sudjelovanja u razrednim i školskim aktivnostima, uvijek iznova provjeravaju što mogu prihvatiti kao korisno i u svojim odgojnim postupcima u obiteljskom domu, što treba izostaviti. Nadalje, skloni su pitati za savjet, racionalno prihvatiti neke odluke, uputiti konstruktivnu kritiku i slično, te nastoje proširiti svoje znanje iz područja pedagoške teorije i prakse na temelju stručnog mišljenja razrednika.

Djeca obrazovanih roditelja imaju češću podršku u učenju i pisanju domaćih zadaća u obiteljskom domu (Textor, 2004). Djeca obrazovanih roditelja upisuju se u prvi razred s većim predznakom. Razlike u kognitivnim ili afektivnim pretpostavkama učenja, uočene na početku prvoga razreda, tijekom školovanja se ne smanjuju već se, naprotiv, povećavaju, jer djeca koja prije polaska u školu i u tijeku školovanja imaju češću potporu roditelja umiju bolje iskoristiti mogućnosti učenja u školi i u roditeljskom domu (Krumm, 1995, prema Textoru, 2004).

4. 3. 2. Spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima s obzirom na spol djeteta

TABLICA 12. PODACI S OBZIROM NA SPOL ISPITANIKOVA DJETETA

SŠA	Muški							Ženski						
	N	rasp	min.	Max.	X	Sd	V	N	rasp	min.	max.	X	Sd	v
	521	3,43	1,00	4,43	2,65	0,58	0,34	479	3,43	1,00	4,43	2,62	0,58	0,34

Analiza rezultata istraživanja otkriva (tablica 10 i tablica 12) da nema razlika u spremnosti roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima s obzirom na spol djeteta. Razlike su neznatne, roditelji muške djece i roditelji ženske djece podjednako su spremni sudjelovati u razrednim i školskim

aktivnostima. Hipoteza je u skladu s dobivenim podacima, a ona glasi: "Ne očekuje se učinak spola djeteta na spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima".

4. 3. 3. Spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima s obzirom na dob djeteta

TABLICA 13. PODACI S OBZIROM NA DOB ISPITANIKOVA DJETETA

SŠA	III. razred							VII. razred						
	N	rasp	min.	max.	X	Sd	V	N	rasp	min.	max.	X	Sd	v
	447	3,29	1,00	4,29	2,51	0,58	0,34	553	3,43	1,00	4,43	2,69	0,62	0,34

Veza između dobi djeteta i distribucije odgovora na subskali "spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima" pokazuje koliko je važna dob djeteta u spremnosti roditelja da se ostvare u razrednim i školskim aktivnostima. Pri-

mjerice, autori Wlodkowski i Jaynes, (1990) tvrde da roditelji mlađih učenika pokazuju veći interes i obvezu da se ostvare u razrednim i školskim aktivnostima te da se više trude u razrednim i školskim aktivnostima. Međutim, istraživanje pokazuje su-

protno. Istraživanje pokazuje jasne utjecaje s obzirom na to je li dijete u razrednoj ili predmetnoj nastavi. Naime, podaci pokazuju (tablica 10 i tablica 13) da su roditelji djece sedmoga razreda statistički značajno, uz mogućnost pogreške 1%, spremniji sudjelovati u razrednim i školskim aktivnostima negoli roditelji djece trećega razreda. Dobiveni podaci nisu u skladu s postavljenom hipotezom, a ona glasi: „*Očekuje se učinak dobi djeteta na spremnost roditelja za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima pri čemu bi roditelji mlađe djece bili spremniji sudjelovati u razrednim i školskim aktivnostima*”.

Roditelji tijekom višegodišnjeg školovanja djeteta postaju iskusniji i vještiji i u međusobnim interakcijama s razrednikom i u razrednim i školskim aktivnostima, temeljem čega se povećava prostor za međusobnu otvorenost za odgojno partnerstvo. Međusobna otvorenost za odgojno partnerstvo nosi rizik shvaćanja odgojnog partnerstva od strane roditelja. Naime, pojedini roditelji profesionalnu suradnju objašnjavaju prijateljstvom i pokušavaju umanjiti objektivnost razrednika pri utvrđivanju učenikova postignuća u školi. Razrednik mora biti oprezan i prostor međudnosa s roditeljima trajno zadržati na profesionalnoj razini, pokazivati sposobnost i takt u zadržavanju profesionalne razine odgojnoga partnerstva s roditeljima.

5. Zaključak

Mijenjanje modela formalne suradnje obitelji i škole u model odgojnog partnerstva je zajednički proces roditelja i prosvjetnih djelatnika škole. U njemu je nužno razvijati jedinstvo interesa roditelja za napredovanje djeteta i njihove spremnosti za

sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima. Kvalitetu sudjelovanja roditelja u razrednim i školskim aktivnostima moguće je postići razvojem ozračja škole koje se temelji na razumijevanju i vjerovanju da je aktivno uključivanje roditelja u život i rad škole nužno kako u pogledu napredovanja učenika, tako i u pogledu razvoja škole.

Analizom dobivenih vrijednosti u istraživanju može se zapaziti da obrazovaniji roditelji u odgojnom partnerstvu s učiteljima pokazuju veći interes za napredovanje djeteta negoli spremnost za sudjelovanje u razrednim i školskim aktivnostima. No, visokoobrazovani roditelji su spremniji sudjelovati u razrednim i školskim aktivnostima negoli roditelji s osnovnom i srednjom školom. Sukladno drugoj hipotezi, ne postoji statistički značajna razlika među ispitanicima s obzirom na spol djeteta. U istraživanju je utvrđeno da su roditelji djece 7. razreda spremniji sudjelovati u razrednim i školskim aktivnostima negoli roditelji djece 3. razreda.

Učinkovitost partnerstva škole i obitelji ovisi o potpori i zalaganju svih pedagoških djelatnika škole, o suglasnosti i zalaganju da se programi odgojnog partnerstva s roditeljima ostvare na razini razredne zajednice i na razini škole. Planiranje i programiranje načina sudjelovanja roditelja u razrednim i školskim aktivnostima, zajedničko praćenje ishoda aktivnosti, definiranje specifičnosti doprinosa roditelja u napredovanju učenika i razvoju škole, poštovanje djelovanja roditelja u razrednim i školskim aktivnostima značajna su obilježja partnerstva učitelja i roditelja, a ono je imperativ uspješnog razvoja učenika i razvoja škole s modernim identitetom.

Literatura

- Armstrong, M. (2001), *Kompletna menadžerska znanja - upravljanje ljudima (knjiga druga)*. Zagreb: M. E. P. Consult.
- Gossen, D., Anderson, J. (1996), *Stvaranje uvjeta za kvalitetne škole*. Zagreb: Alinea.
- Eccles, J. S., Harold, R. D. (1993), Parent – school involvement during the early adolescent years, *teachers College Record*, 94 (3), 568.
- Flitner, A. (2005), *Konrade, tako je govorila gospođa mama. O odgoju i ne odgoju*. Zagreb: Educa.
- Howe, M. J. A. (2002), *Psihologija učenja*. Jastrebarško: Naklada Slap.
- Jones, J. J., Ignelzi, S. C. (2000), *Partnerstvo vrtića, škole i obitelji*. New York: Open Society Institut & UR .
- Juul, J. (1995), *Razgovori s obiteljima – perspektive i procesi*. Zagreb: Alinea.
- Jurčić, M. (2005), *Zadovoljstvo roditelja osnovnom školom i njihova spremnost za suradnju (doktorska disertacija)*. Zagreb, Filozofski fakultet.
- Jurčić, M. (2007), *Spremnost roditelja na sudjelovanje u radu školskih upravnih tijela*. U: Bölesészeti, műszaki és társadalomtudományi, Kutatások Baja: az Eötvös József Főiskolán.
- Jurić, V. (1995), *Zadovoljstvo obitelji školom*. Društvena istraživanja, 4 – 5, 641 – 655
- Jurić, V. (1989), *Razredno-nastavna klima – pozadina učeničkog rada*. Zagreb: Institut za pedagogijska istraživanja Filozofskog fakulteta u Zagrebu.
- Jurić, V. (2004), *Metodika rada školskog pedagoga*. Zagreb: Školska knjiga.
- Kolak, A. (2006), *Suradnja roditelja i škole*. Pedagoški istraživanja, 3 (2), 123 – 140.
- La Forge, A. R. (1999), *What Really Happens in School*. New York: Hyperion.
- Maleš, D. (2004), *Roditelji i učitelji zajedno*. U: Vrgoč, H. (ur.), *Strategija odgojnog rada razrednika*, Zagreb HPKZ.
- Maeroff, G. I. (1989), *School – smart parent*. New York: Crown Publishers.
- Oswald, F. i sur. (1989), *Schulklima. Die Wirkungen der persönlichen Beziehungen in der Schule*. Wein: Universitätsverlag.
- Rychen, A., *Schule für Eltern?* (<http://www.rychen.ch/1024x768n/aktuell/elternschule.html>, zadnja promjena 2004)
- Staničić, S. (1996), *Djelotvorno vođenje škole – uvjet njezina razvoja*. U: Vrgoč, H. (ur.), *Pedagogija i hrvatsko školstvo jučer i danas za sutra*. Zagreb: HPKZ.
- Woldkowski, R. J., Jaynes, J. H. (1990), *Eager to Learn*. Oxford: Josey – Bass.
- Textor, M. R., (http://www.familienhandbuch.de/cmain/f_Aktuelles/a_Schule/s_1359.html, zadnja promjena 2004)